

ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΣΕ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΥΣ ΤΟΥ ΣΚ ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ Ι

Ευάγγελος Καναβιτσάς
Ψυχολόγος ΣΚ Κορυδαλλού Ι
Msc, Pg Dipl. ECP
Εκπαιδευτής Προσωποκεντρικής
συμβουλευτικής και ψυχοθεραπείας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Εισαγωγή & Πληθυσμός του ΣΚΚ Ι
- Φιλοσοφικό, Κοινωνικό και Θεωρητικό πλαίσιο
- Προκλήσεις & Ηθικά διλήμματα
- Παραδείγματα εργασίας με κρατούμενους και με ομάδα Προσωπικής Ανάπτυξης
- Κατευθύνσεις, Συμπεράσματα & Συζήτηση

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

- Προπολεμικά στην Αμερική Ψυχολόγοι στις φυλακές χορηγούν τεστ νοημοσύνης για ενδοϋπηρεσιακή αλλά και δικαστική χρήση (Νέα Υόρκη, Rowland, 1913)
- Μετά τον β' παγκ. πόλεμο οι Correctional Psychologists ασχολούνται όλο και περισσότερο με την συμβουλευτική και την αναμόρφωση των κρατουμένων.
- Σταδιακά αναβαθμίζεται η συμμετοχή τους στα συλλογικά όργανα αποφάσεων των φυλακών. Εμφανίζονται τα πρώτα δεοντολογικά θέματα.
- Nothing works (Martinson, 1978) έναυσμα για πιο εστιασμένη αξιολόγηση του τι, πότε, για ποιους και προς ποια κατεύθυνση δουλεύει.
- Στην Ελλάδα οι πρώτοι ψυχολόγοι στις φυλακές διορίζονται περί το 2000 στο Κ.Α.Τ.Κ.Ε.Θ..

Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΨΥΧΟΛΟΓΩΝ ΣΤΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Στην Ελλάδα οι πρώτοι ψυχολόγοι στις φυλακές διορίστηκαν περί το 2000, δεν απαιτούνταν να έχουν θεραπευτική – συμβουλευτική εκπαίδευση.

24 Ψυχολόγοι εργάζονται συνολικά σε καταστήματα κράτησης

20 εργάζονται σε Γενικά Καταστήματα Κράτησης

6 Εργάζονται σε θεραπευτικά καταστήματα και 2 στο Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων Αυλώνα

Συμβουλευτική και Θεραπεία εστιασμένη στην Τοξικοεξάρτηση παρέχεται από μονάδες του ΕΟΠΑΕ και τους ΝΑ

Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΟΥ Σ.Κ. ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ Ι

1900 περίπου κρατούμενοι που βιώνουν απόρριψη, εξαρτήσεις, πένθη, ιδρυματισμό, αγωνία και ένταση

Σχεδόν οι μισοί είναι αλλοδαποί

Ένα μεγάλο ποσοστό λαμβάνει ψυχοφάρμακα

Ο πληθυσμός ανανεώνεται με ταχύτητα 100

κρατουμένων, κατά προσέγγιση, την εβδομάδα

ΨΥΧΟΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΣΤΟ ΣΚ ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ Ι

Έρευνα στο ΣΚ Κορυδαλλού το 2016 σε 495 κρατούμενους (Alevizopoulos G. & Igoumenou I): 45,1 % των κρατουμένων διαγνώστηκαν με κάποια ψυχιατρική διαταραχή. Ενδεικτικά:

Διαταραχή προσωπικότητας 79 (15.96%),

Κατάχρηση ουσιών 72 (14.54%)

Κατάθλιψη 22 (4.44%)

Αγχώδεις διαταραχές 18 (3.64%)

Σχιζοφρένεια – σχιζοφρενικόμορφες διαταραχές 13 (2.63%)

11,5% των κρατουμένων στη φυλακή Κομοτηνής, βρέθηκαν να πάσχουν με ψυχωσική ή διπολική διαταραχή (Fotiadou et al, 2006)

Η ΕΝΝΟΙΑ, ΟΙ ΑΞΙΕΣ ΚΑΙ Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΦΥΛΑΚΙΣΗΣ

Στο δυτικό κόσμο η φυλάκιση σαν μέσο σωφρονισμού όπως είναι σήμερα διαμορφώθηκε την περίοδο του διαφωτισμού και εκπορεύεται από τη σύνθεση τριών υποθέσεων- προσδοκιών

i) Πως η στέρηση της ελευθερίας είναι μια πιο ανθρωπιστική και πολιτισμένη μορφή τιμωρίας, σε σχέση με τα είδη τιμωρίας που προϋπήρχαν, που έχει τη δύναμη να παραδειγματίσει, δηλαδή να αποτρέψει τους πολίτες από το να εγκληματήσουν εξαιτίας του φόβου της φυλάκισης,

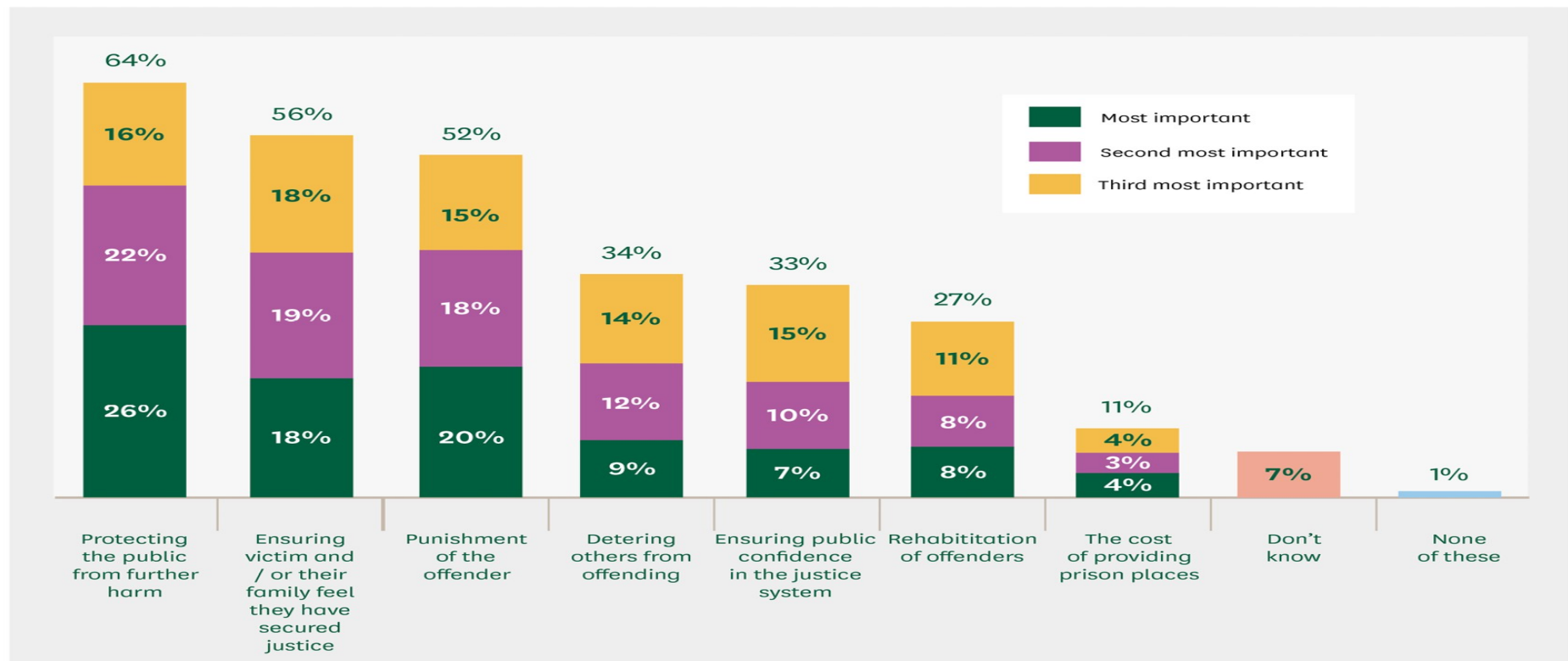
ii) πως η παραβατικότητα μπορεί να αποδοθεί στην ελλιπή εκπαίδευση και κοινωνικοποίηση κάποιων οικονομικά, πολιτισμικά και νοητικά αποκλινόντων μελών της κοινωνίας και

iii) στην αισιοδοξία πως οι αποκλίνοντες άνθρωποι είναι δυνατόν να αλλάξουν μέσα από περισυλλογή, διδασκαλία, εργασία και νουθεσία, κάτι που θα μπορούσε να συμβεί μέσα στην προστασία των σωφρονιστικών ιδρυμάτων

Η ΕΝΝΟΙΑ, ΟΙ ΑΞΙΕΣ ΚΑΙ Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΦΥΛΑΚΙΣΗΣ

Σήμερα ωστόσο η βασική προσδοκία της κοινωνίας από τη δικαιοσύνη και τα σωφρονιστικά ιδρύματα δείχνει να σχετίζεται περισσότερο με την ανάγκη του κοινού να αισθάνεται ασφάλεια μέσω της αφαίρεσης των “επικίνδυνων” από το σύνολό της (House of Commons Justice Committee, 2023)

Figure 8: Ranked importance of factors influencing the setting of sentences

Η ΕΝΝΟΙΑ, ΟΙ ΑΞΙΕΣ ΚΑΙ Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΦΥΛΑΚΙΣΗΣ

Στην Ελλάδα (Pirini, 2013) αν και το 64% υποστήριξε πως ο στόχος της αντιμετώπισης των παραβατικών από την πολιτεία πρέπει είναι η αναμόρφωσή τους (ακολουθούν με 55% η έννοιες της αποτροπής και με 40% η ακινητοποίησή τους μέσω της φυλάκισης), ωστόσο μόνο το 6% θεωρεί τη φυλακή σαν το χώρο όπου μπορεί να επιτευχθεί η αναμόρφωση.

Σε παλιότερη ερευνητική ανασκόπηση (Cheliotis & Xenakis, 2011) στην Ελλάδα συσχετίστηκε ο φόβος της εγκληματικότητας και οι χαλαρές κοινωνικές σχέσεις με προσδοκίες τιμωρητικότητας και όχι αναμόρφωσης από το σύστημα απονομής δικαιοσύνης

ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΕ ΦΥΛΑΚΕΣ

- Σε μετααναλυτικές ποσοτικές έρευνες η αποτελεσματικότητα συμπεριφοριστικών και γνωστικοσυμπεριφοριστικών προγραμμάτων στη μείωση των βίαιων επεισοδίων εντός της φυλακής και της υποτροπής μετά την απόλυση έχουν επανειλημένα υποστηριχθεί ενώ απουσιάζουν αναφορές σε ανθρωπιστικές θεραπευτικές προσεγγίσεις (π.χ. Gaes, et al, 1999)
- Ευρεία έρευνα του 2000 στις Η.Π.Α.: 830 ψυχολόγοι φυλακών αυτοαναφέρθηκαν: 88% Cognitive, 69% Behavioural, Rational-Emotive 40%, Psychodynamic Psychoanalytic 23%, Humanistic 19%, Existential 15%, Systems 14%, Other 13% (Boothby & Clements, 2000)

ΠΡΟΣΩΠΟΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ: ΟΙ ΕΞΙ ΑΝΑΓΚΑΙΕΣ ΚΑΙ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΓΙΑ ΑΛΛΑΓΗ

- i) Δύο πρόσωπα ο σύμβουλος και ο συμβουλευόμενος βρίσκονται σε ψυχολογική επαφή.
- ii) Ο πελάτης, που βρίσκεται σε κατάσταση ασυνέπειας μεταξύ εαυτού και εμπειρίας, είναι ευάλωτος ή σε κατάσταση άγχους.
- iii) Ο θεραπευτής είναι αυθεντικός απέναντί του μέσα στη σχέση (congruent in the relationship)
- iv) Βιώνει άνευ όρων αποδοχή (unconditional positive regard) προς τον πελάτη του μέσα στη σχέση
- v) Ο σύμβουλος ακούει και αποκρίνεται στον πελάτη του ενσυναισθητικά και
- vi) Ο πελάτης αντιλαμβάνεται έστω και σε ελάχιστο βαθμό την ενσυναισθητική ακρόαση και την άνευ όρων αποδοχή του θεραπευτή.

1η ΣΥΝΘΗΚΗ

“Δύο πρόσωπα ο θεραπευτής και ο πελάτης βρίσκονται σε ψυχολογική επαφή”

Όμως η επικοινωνία των κρατούμενων συχνά διέπεται από τους παρακάτω κανόνες:

- Μην ανακατεύεσαι σε δουλειές άλλων ανθρώπων
- Μην ρουφιανεύεις ακόμα και αν είσαι θύμα
- Διερεύνησε τα μειονεκτήματα των άλλων και χρησιμοποίησέ τα προς όφελος σου.
- Κάνε τον κακό για να κερδίσεις τον σεβασμό ή για να σε αφήσουν ήσυχο
- Μην εμπιστεύεσαι ανθρώπους που είναι καλοί μαζί σου (Schetky, 1998, Αλοσκόφης, 2006)

Κι έτσι:

....είναι καχύποπτοι προς κάθε φορέα εξουσίας άρα και προς τον ψυχολόγο
... αμφιβάλλουν για το απόρρητο

... χρησιμοποιούν άγνωστα γλωσσικά ιδιώματα προς τον ψυχολόγο κι αυτό στενεύει το κανάλι της ψυχολογικής επαφής

.. αποφεύγουν να ζητούν συμβουλευτική βοήθεια γιατί αυτό μπορεί να εκληφθεί σαν αδυναμία

Επιπρόσθετα

Ένα μεγάλο ποσοστό κρατουμένων σε Ελληνικές φυλακές έχουν διαγνωσθεί με ψυχωσική ή διπολική διαταραχή. Π.χ. 11,5% Fotiadou et al, 2006)

Η πλειοψηφία των κρατουμένων είναι αλλοδαποί και η επικοινωνία γίνεται με σπασμένα ελληνικά και αγγλικά ή με κρατούμενο διερμηνέα.

ΣΥΝΕΠΩΣ:

Για την εγκαθίδρυση και τη διατήρηση ψυχολογικής επαφής με κρατούμενους εντός της φυλακής απαιτείται ευελιξία και συνέπεια:

Ευελιξία όσων αφορά τη διάρκεια, τον τόπο και τα μέσα επικοινωνίας και συνέπεια όσων αφορά το απόρρητο και την ευγένεια.

Τέλος, σε κάποιες περιπτώσεις μένει η πικρή συνειδητοποίηση και παραδοχή πως δεν είναι δυνατή η επικοινωνία και η σύνδεση με όλους όσοι χρειάζονται βοήθεια.

2η ΣΥΝΘΗΚΗ

“Ο πελάτης, που βρίσκεται σε κατάσταση ασυνέπειας μεταξύ εαυτού και εμπειρίας, είναι ευάλωτος ή σε κατάσταση άγχους.

Οι κρατούμενοι αποτελούν ένα ανομοιογενές σύνολο ανθρώπων. Κάθε κρατούμενος, όπως ακριβώς και κάθε άλλος πελάτης είναι μοναδικός. Ωστόσο για όσους έχουν δομήσει μια σχετικά σταθερή αυτοεικόνα του παραβατικού που θεωρεί την φυλάκιση σαν ένα αναγκαίο κακό κομμάτι της καριέρας τους η ασυμφωνία συχνά εντοπίζεται ανάμεσα στην αυτοεικόνα του παραβατικού και στη μοναξιά και τη στέρηση ελευθερίας που αυτή συνεπάγεται:

Χαρακτηριστικά από μια λίστα 18 προσδοκιών από την παροχή ψυχολογικής υποστήριξης της φυλακής κρατούμενοι του ΣΚ Κορυδαλλού I δήλωσαν κατά σειρά ως πιο επιθυμητές τις παρακάτω πέντε:

- Η βελτίωση διάθεσης 95,5 %
- Η εμπιστοσύνη 93,5%
- Αναζήτηση νοήματος ζωής 93,3%
- Η ηρεμία 88,5 %
- Η προσεκτική ακρόαση 87,1%

Βαλεοντή, Καναβιτσάς & Ιωαννίδης, 2012

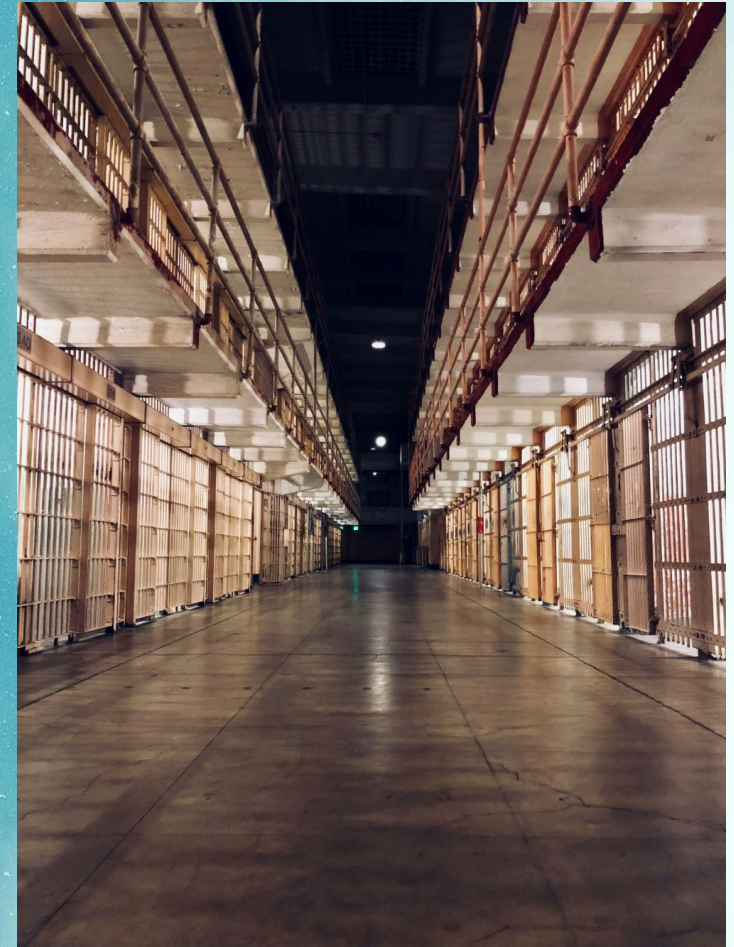
3η ΣΥΝΘΗΚΗ

“Ο σύμβουλος είναι αυθεντικός απέναντί του μέσα στη σχέση (congruent in the relationship)”

Η κυρίαρχη κοινωνική ιδεολογία αναφορικά με το σύστημα απονομής δικαιοσύνης είναι βασικά η ασφαλής φύλαξη. Η θεραπεία πρακτικά δεν είναι προτεραιότητα και δυσχεραίνεται από περιορισμούς χρόνου, τόπου και μέσων.

Η συνεδρία γίνεται εντός του πλαισίου της φυλακής που περιβάλλει τον πελάτη κρατούμενο και τον θεραπευτή με τα αφηγήματά της, με τους διακριτούς ρόλους που τους αποδίδει και με τις προτεραιότητές του.

Η επίγνωση και η ανοιχτή αναφορά του πλαισίου της φυλακής εντός της σχέσης με τον κρατούμενο- πελάτη μπορεί να περιθάψει τη θεραπευτική σχέση και να επιτρέψει και στις άλλες συνθήκες να εμφανιστούν και να λειτουργήσουν

4η ΣΥΝΘΗΚΗ

“Βιώνει άνευ όρων αποδοχή (unconditional positive regard) προς τον πελάτη του μέσα στη σχέση

- Η άνευ όρων αποδοχή από κάποιους θεωρείται σαν ο πιο ενεργά θεραπευτικός – επανορθωτικός παράγοντας της προσωποκεντρικής θεραπείας.
- Από την άλλη πλευρά ωστόσο το περιεχόμενο των κρατούμενων συχνά περιλαμβάνει βία, αξίες της παραβατικής κουλτούρας και στην αρχή της θεραπευτικής σχέσης αμφισβήτηση του ρόλου και των προθέσεων του θεραπευτή.
- Ωστόσο η άνευ όρων αποδοχή δεν αποτελεί έγκριση ή συμφωνία του πελάτη αλλά κατανόηση και επικύρωση του βιώματός του και του τρόπου που ζει μέσα στον κόσμο.
- Η παραβατική περσόνα συχνά δεν είναι παρά ένας ρόλος που βοηθάει τον κρατούμενο να επιβιώσει και να ευδοκιμήσει στο παραβατικό κόσμο και στον κόσμο της φυλακής. Στη θεραπευτική σχέση πελάτη κρατούμενου - θεραπευτή ξεδιπλώνονται και άλλες πολύ πιο πλούσιες και ουσιαστικές πλευρές του πελάτη.

και τέλος

- Όσο πιο βαθιά κατανοητός γίνεται ένας κρατούμενος πελάτης τόσο πιο φυσική και άμεση είναι η εκδήλωση της άνευ όρων αποδοχής.

5η και 6η συνθήκη: Ο θεραπευτής βιώνει ενσυναισθητική κατανόηση του εσωτερικού πλαισίου αναφοράς του πελάτη και προσπαθεί να επικοινωνήσει αυτή του την εμπειρία στον πελάτη.

Όμως:

Οι κρατούμενοι συχνά χαρακτηρίζονται από εξωτερικά κέντρα ελέγχου και...

...παρεξηγούν τις ενσυναισθητικές αποκρίσεις ως ερμηνείες ή μομφές

Για αυτό:

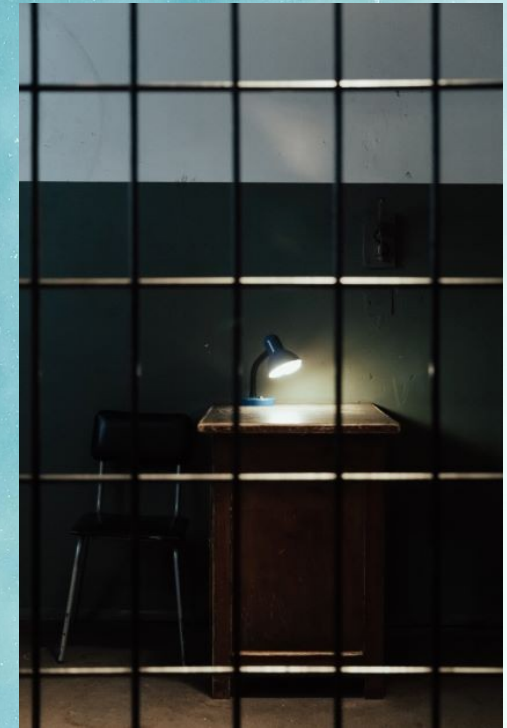
Απαιτείται συνεχής έλεγχος, προσαρμογή και επιβεβαίωση της κατανόησης των μηνυμάτων του θεραπευτή

Υπομονή μέχρι την οικοδόμηση ενός κοινού τόπου συνάντησης και κώδικα επικοινωνίας

Παράδειγμα Ψυχολογικής Υποστήριξης “Ένας ληστής”*

Νίκος, 42 ετών 3 παιδιά, μέσο μορφωτικό επίπεδο. Πολλά δάνεια, άνεργος. Ελεγκτικός και ανασφαλής σύζυγος. Αρχικό αίτημα: “Βοήθησέ με να μην το ξανακάνω”

Ακαμψία στη σκέψη, επαναλαμβανόμενες αυτομειωτικές ιδέες, αγωνία, δυσκολία στον ύπνο, θρήνος για την απώλεια της ζωής που είχε και ονειρεύονταν, απόγνωση, φόβος

Τα Στάδια της Θεραπείας Αρχικό Στάδιο:

(Αρχή φυλάκισης και πρώτες συνεδρίες)

Γνωστικό επίπεδο: άκαμπτες πεποιθήσεις ή όροι αξίας: ι) Οφείλω για να είμαι καλός και αποδεκτός σύζυγος, πατέρας, υιός και συγγενής να παρέχω μια πολυτελή διαβίωση στα παιδιά μου και στη γυναίκα μου. ιι) Η σύζυγός μου μπορεί να με εγκαταλείψει αν εργαστεί και γνωρίσει κάποιον καλύτερο από εμένα

Συναισθηματικό επίπεδο: Άγχος, ντροπή και απόγνωση για την ανεργία , τη δεινή οικονομική του κατάσταση και πρόσφατα τη φυλάκιση.

Συμπεριφορά: Κρυψίνοια και απομόνωση. Επιτρέπει στον εαυτό του την παραβατική συμπεριφορά προκειμένου να μειώσει τη σύγκρουση ανάμεσα στις άκαμπτες πεποιθήσεις για το ποια “θα έπρεπε” να είναι η οικονομική του κατάσταση ποια είναι στην πραγματικότητα. Πολλά ψέμματα για να κρυφτεί από τους δικούς του, αποξένωση από τους άλλους και σταδιακά και από τον εαυτό του. Η φυλάκιση ήρθε σαν επιστέγασμα της κοινωνικής του έκπτωσης.

Ενδιάμεσο Στάδιο

Γνωστικό επίπεδο: Οι άκαμπτες πεποιθήσεις για το πως θα έπρεπε να είναι ένας “καλός σύζυγος” γίνονται πιο ρευστές.

Συναισθηματικό επίπεδο: Θρηνεί την παλιά του ατσαλάκωτη αυτοεικόνα και σταδιακά την αποχαιρετά. Ταυτόχρονα θυμώνει με αυτήν και με όσα του επέβαλε να κάνει. Βιώνει έκπληξη καθώς βλέπει να παραμένει αγαπητός από τη σύζυγό του, τα παιδιά του και κάποιους συγγενείς αν και αδύναμος και φυλακισμένος

Συμπεριφορά: Επιτρέπει στη γυναίκα του να εργαστεί καθώς συνειδητοποιεί πως η αγάπη της δεν εδράζεται στη δικιά του παντοδυναμία.

Τελικό στάδιο

Γνωστικό επίπεδο: Αποδέχεται πως το πόσο καλός και αποδεκτός σύζυγος, φίλος και συγγενής είναι δεν εξαρτάται αποκλειστικά από την οικονομική του κατάσταση αλλά από το πόσο αληθινός είναι. Συνειδητοποιεί πως δύναμη είναι και το να ζητά κανείς βοήθεια όταν τη χρειάζεται.

Συναισθηματικό επίπεδο: Ανακούφιση καθώς βλέπει πως ο κόσμος του δεν κατέρρευσε, αντίθετα οι τράπεζες προχώρησαν σε διακανονισμό μαζί του μαθαίνοντας για τη φυλάκισή του.

Συμπεριφορά: Ζητά συγγνώμη από όσους είχε απομακρυνθεί και τους εξηγεί πόσο είχε μπερδευτεί. Αποχαιρετά κάποιους φίλους και συγγενείς. Θέτει νέα ξεκινήματα.

Ένας “παλιός” κρατούμενος*

•Ο Σωτήρης 27 ετών βρίσκεται στη φυλακή για δεύτερη φορά. Είναι χωρισμένος και έχει έναν μικρό γιο που ζει με την μητέρα του. Στην προηγούμενή του φυλάκιση είχε εκτίσει 4 χρόνια για ναρκωτικά και πρωτομπήκε σε φυλακή στα 22 του. Κατά την πρώτη μας συνάντηση παραπονέθηκε πως δεν νιώθει συναισθήματα. Δείχνει περήφανος για το υψηλό status που απολαμβάνει ανάμεσα στους άλλους κρατούμενους αλλά και για τον τρόπο με τον οποίο έγινε πλούσιος μέσα από την παραβατικότητα.

Αρχή Θεραπείας

Γνωστικό επίπεδο: Πιστεύει πως είναι ανώτερος από τους άλλους και πως δικαιούται να απολαμβάνει ό,τι του αρέσει.

Συναισθηματικό επίπεδο: Ανία, βαρεμάρα, υπερηφάνεια, μοναξιά, ανησυχία γιατί δεν νιώθει άλλα συναισθήματα. Τα ναρκωτικά είναι ένας τρόπος για να βιώνει πιο έντονα συναισθήματα ή να διασκεδάζει την ανοία του. Παραδέχεται πως δεν με εμπιστεύεται και πως με δοκιμάζει.

Συμπεριφορά: Απομονώνεται στη φυλακή και αθλείται.

Απασχολείται με το να σχεδιάζει την επόμενη του ληστεία.

Μέσο Θεραπείας

Γνωστικό επίπεδο: Συνειδητοποιεί πως η εικόνα του ανώτερου, πιο δυνατού και ξεχωριστού στα πρότυπα και του πατέρα του συνεπάγεται απομόνωση και αντικοινωνικότητα. Αναγνωρίζει το ρόλο που παίζουν τα ναρκωτικά στο να νιώθει αυτάρκης.

Συναισθηματικό επίπεδο: Αναγνωρίζει τη μοναξιά και νιώθει ενοχές και θλίψη για ανθρώπους που τον έχουν αγαπήσει και τους έχει απομακρύνει. Παραδέχεται πως έχει αρχίσει να με εμπιστεύεται.

Συμπεριφορά: Επικοινωνεί με την μητέρα του και με την πρώτη γυναίκα του. Τους ζητάει συγγνώμη. Αθλείται πιο εντατικά. Διακόπτει τα φάρμακα.

Διακοπή Θεραπείας

Έφυγε με ξαφνική μεταγωγή για μια φυλακή της επαρχίας.

Έμαθα ό,τι αποφυλακίστηκε μετά από λίγο.

Πρόσφατα τον ξαναείδα στη φυλακή μετά από πέντε χρόνια.

Τον πλησίασα και του δήλωσα πως αν θελήσει μπορούμε να ξανασυνεργαστούμε: Μέχρι τότε δεν με έχει καλέσει.

*Τα χαρακτηριστικά των περιπτώσεων που περιγράφονται έχουν παραλλαχθεί ώστε τα πρόσωπα στα οποία αναφέρονται να μην είναι αναγνωρίσιμα.

Η ιστορία μιας ομάδας προσωπικής ανάπτυξης

- Προεργασία: Ατομικές συνεντεύξεις με τα υποψήφια μέλη, συζήτηση πλαισίου.
- Αρχικό στάδιο: Συναισθήματα θυμού και αμφισβήτησης προς το “σύστημα” αλλά και προς τον συντονιστή
- Μεσαίο στάδιο: Συζήτηση προσωπικών ιστοριών, αρχικά παρελθοντικών. Αναπτύσσεται σεβασμός και φροντίδα
- Τελικό στάδιο: Ένταξη και κοινωνικοποίηση των νέων μελών.
- Αναγκαστικό κλείσιμο ομάδας λόγω αποφυλακίσεων και μεταγωγών

Designed by Freepik

ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΟΥΛΕΙΑΣ ΜΕ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΣΚ ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ Ι

- Μικρή αναλογία παρόχων συμβουλευτικής θεραπευτικής βοήθειας σε σχέση με τον αριθμό κρατουμένων (2 ψυχολόγοι/1900 κρατούμενοι)
- Συχνές και κάποιες φορές απροειδοποίητες μεταγωγές – αποφυλακίσεις. Πρόωρος τερματισμός θεραπευτικών σχέσεων
- Εξαιτίας των δύο παραπάνω οι θεραπευτικές παρεμβάσεις στο σωφρονιστικό πλαίσιο πολλές φορές αναγκαστικά περιορίζονται σε παρεμβάσεις σε κρίση ή σε brief therapy

ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΟΥΛΕΙΑΣ ΜΕ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΣΚ ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ Ι

- Συμμετοχή σε Διοικητικά όργανα. Διπλοί ρόλοι
- Εργαλειοποίηση των συνεδριών
- Δυσπιστία των κρατουμένων προς την εξουσία που αντιπροσωπεύει ο πάροχος ψυχικής υγείας, ή προσπάθεια προσέγγισής του για διοικητικά οφέλη
- Πολλοί κρατούμενοι που δείχνουν κινητοποιημένοι για βοήθεια δεν μιλούν επαρκή ελληνικά ή αγγλικά
- Περιορισμός χώρου και χρόνου, έλλειψη εποπτείας

ΑΝΑΠΛΑΙΣΙΩΣΗ – ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

- i) Κατανόηση του Πλαισίου και των Αναγκών των Κρατουμένων
- ii) Προσαρμοστικότητα και Ευελιξία στις Παρεμβάσεις (Χρονικά, μεθοδολογικά)
- iii) Ενσυναίσθηση, αυθεντικότητα και άνευ όρων θετική θεώρηση
- iv) Διαχείριση Διπλών Ρόλων και Ηθικών Διλημμάτων
- v) Πολιτισμική Ευαισθησία και Γλωσσικά Εμπόδια

ΑΝΑΠΛΑΙΣΙΩΣΗ – ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

vi) Αντιμετώπιση Τραυματικών Εμπειριών και Εργασιακής Κόπωσης.

Σύμφωνα με έρευνα των Λακιώτη, Σταλικά και Πεζιρκιανίδης (2020):

α) Οι θεραπευτές που δουλεύουν σε πλαίσια κινδυνεύουν περισσότερο από burn out σε σχέση με όσους δουλεύουν ιδιωτικά

β) “η θεραπευτική προσέγγιση, οι ώρες εργασίας, οι ώρες εποπτείας καθώς και το κατά πόσο ο επαγγελματίας ήταν σε ατομική θεραπεία, δεν έδειξαν να σχετίζονται με την ψυχική ανθεκτικότητα”

γ) Η χρήση ενσυναίσθησης αυξάνει την πιθανότητα δευτερογενούς μετατραυματικού στρες όσων εργάζονται σε πλαίσια

Vii) Εστίαση στην Επανακοινωνικοποίηση

viii) Συνεργασία με Άλλους Επαγγελματίες

ix) Εκπαίδευση και Συνεχής Επιμόρφωση

Εν κατακλείδι

- Την θεραπεία στη φυλακή την έχω βιώσει σαν μια εύθραυστη, λεπτή, επιβαρυντική, απαιτητική αλλά και απελευθερωτική διαδικασία.
- Η ανταμοιβή που μου δίνουν οι κρατούμενοι όταν μου επιτρέπουν να καταστώ συνοδοιπόρος τους και να επισκεφτούμε μαζί, ίσως για πρώτη φορά συνοδευόμενοι, τον κόσμο τους είναι ανεκτίμητη
- Φυσικά απαιτείται στήριξη από εποπτεία, θεραπεία, θεωρεία και σχέσεις. Όλα τα παραπάνω πρέπει να συγκλίνουν σε ένα στέρεο προσωπικό αφήγημα που θα εντάσσεται και θα στηρίζει την προσωπική και επαγγελματική μου αυτοπραγμάτωση ενώ ταυτόχρονα θα είναι σε αρμονία ή έστω θα έχει την ανοχή του πλαισίου της φυλακής.
- Οι παραπάνω ισορροπίες είναι δυναμικές και απαιτούν συνεχή φροντίδα και επαναδιαπραγμάτευση.

ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Ποιος είναι ο πελάτης του ψυχολόγου των φυλακών;

Έχει νόημα η συμβουλευτική και η ψυχοθεραπεία σε κρατούμενους και κάτω από ποιες συνθήκες;

Θα πρέπει να χρησιμοποιούνται τα αποτελέσματα των ψυχομετρικών δοκιμασιών στα δικαστήρια και κάτω από ποιες προϋποθέσεις;

Πηγές

- Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας Γενικών Καταστημάτων Κράτησης Τύπου Α' και Β' στο ΦΕΚ Β' 463/17-4-2003
- Κουλιεράκης Γ., Αθανασοπούλου Ε., Καρυανού Κ., Πετρίδου Κ. (2008): Ο ρόλος του κλινικού ψυχολόγου στα καταστήματα κράτησης. Στο Ποταμιάνος Γ.-Αναγνωστόπουλος Φ. (Επιμελητές) *Κλινική Ψυχολογία στην Πράξη. Όψεις της Ελληνικής Πραγματικότητας*, (σσ.205-230), Ελληνικά Γράμματα: Αθήνα.
- Σωφρονιστικός Κώδικας Νόμος 2776/24-12-1999 ΦΕΚ. Α 291
- Τσαλίκου Φ. (1996): *Μυθολογίες βίας και καταστολής*, (β' έκδοση), Εκδόσεις Παπαζήση: Αθήνα.
- ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α (2005): *Οδηγός καλής συμπεριφοράς δημοσίων υπαλλήλων*, Εθνικό Τυπογραφείο: Αθήνα.
- Boothby, J. L., & Clements, C. B. (2000). A national survey of correctional psychologists. *Criminal Justice and Behavior*, 27(6), 716–732.
- Gaes G., Flanagan T.J., Motiuk L.L., Stewart L. (1999): Adult Correction Treatment, In *Crime and Justice*, Vol. 26, Prisons (1999), pp. 361-426
- Hamilton, P., Wilkinson, K., Meadows, L. and Cadet, N. (2008). The answers are within me. An evaluation of a person centred counselling service for men at HMP Doncaster who have had experience of domestic violence 2005-2007. Project Report. Sheffield, Sheffield Hallam University.
- Hopwood, B. (2008). This could be the last time: person-centred counselling with young men in a young offenders' institution. In K. Tudor (Ed.), *Brief Therapies Series: Brief person-centred therapies* (pp. 148-157). London: SAGE Publications Ltd

- Lakioti, A., Stalikas, A., & Pezirkianidis, C. (2020). The role of personal, professional, and psychological factors in therapists' resilience. *Professional Psychology: Research and Practice*, 51(6), 560–570
- O' Looney M.S. (2005): Contexts of counselling in prison setting: The case of young male prisoners affected by substance misuse, Ανακτήθηκε από <<http://www.workingpaper.ctpdc.co.uk/so.pdf> > (21 Νοεμβρίου 2011)
- Proctor, G. (2005) Clinical Psychology and the Person-centred Approach: An uncomfortable fit? In. S. Joseph & R. Worsley. *Person-Centred Psychopathology: a positive view of mental health*. Ross-on-Wye: PCCS Books.
- Rogers C. (1970): *On encounter groups*, Harrow Books: New York
- Vanhooren, S., Leijssen, M., & Dezutter, J. (2017). Loss of meaning as a predictor of distress in prison. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 61(13), 1411–1432.
- Watkins, R.E. (1992): *An Historical Review of the Role and Practice of Psychology in the Field of Corrections* .
Correctional Service of Canada: Ontario